

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Enheden for EU og internationale forhold

Den 20. august 2014

FVM 306

SAMLENOTAT

Ekstraordinært Rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 5. september 2014

1. Russisk importforbud på udvalgte landbrugsprodukter fra EU
- *Udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke

Side 2

NOTAT OM ekstraordinært Rådsmøde (LANDBRUG OG FISKERI) den 5. september 2014

1. Russisk importforbud på udvalgte landbrugsprodukter fra EU KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

Resumé

Rusland indførte med effekt fra den 7. august 2014 et forbud imod import til Rusland af en række landbrugsprodukter og fødevarer fra EU, USA, Norge, Canada og Australien. Det rejser betydelige problemer for EU's landbrugssektor på grund af den store russiske import af landbrugsprodukter og fødevarer fra EU. Særlig ramte sektorer er frugt og grønt samt kød, fisk og mejeriprodukter. Kommissionen har iværksat støtte inden for frugt og grøntsektoren for at afbøde effekterne. Der er i EU's Fælles Markedsordning for Landbrugsvarer en række markedsinstrumenter, der kan bringes i anvendelse for at hindre prisfald og anden uligevægt på markedet, der kan blive et resultat af det russiske importstop.

Baggrund

Rusland indførte med effekt fra den 7. august 2014 et forbud imod import til Rusland af en række landbrugsprodukter og fødevarer fra EU, USA, Norge, Canada og Australien. Det rejser betydelige problemer for EU's landbrugssektor på grund af den store russiske import af landbrugsprodukter og fødevarer fra EU.

Sagen er på dagsordenen for et ekstraordinært rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 5. september 2014 med henblik på udveksling af synspunkter.

Nærhedsprincippet

Der er ikke tale om stillingtagen til et konkret forslag, hvorfor nærhedsprincippet ikke er relevant.

Formål og indhold

Rusland indførte med effekt fra den 7. august 2014 et forbud imod import til Rusland af en række landbrugsprodukter og fødevarer fra EU, USA, Norge, Canada og Australien. Importforbuddet er et modsvar på de vestlige sanktioner mod Rusland som følge af situationen i Ukraine. Ifølge de foreliggende oplysninger omfatter importforbuddet følgende produkter.

- Kød fra kvæg - fersk, kølet eller frossent.
- Svinekød - fersk, kølet eller frossent.
- Fjerkræ og fjerkræprodukter - fersk, kølet eller frossent.
- Fisk, skaldyr mv.
- Mælk og mælkeprodukter samt ost.
- Grøntsager, frugter og nødder.
- Pølser og andre lignende kødprodukter.

Rusland er det næststørste marked for EU's landbrugseksport og aftager for en samlet værdi på 11,8 milliarder € landbrugsprodukter og fødevarer fra EU (ca. 10 % af den samlede EU eksport af disse varer). De produkter, der er omfattet af importforbuddet udgør 43 % af landbrugseksporten til Rusland eller en værdi på ca. 5 milliarder €. De produkter der især er påvirket er følgende:

Frugt og grønt

Rusland er en vigtig importør af frugt og grønt fra EU. For æbler og pærer gælder eksempelvis, at henholdsvis 7 % og 8 % af EU's samlede produktion eksporteres til Rusland. Æbler er samlet set det største frugt- og grøntprodukt med en eksport fra EU på ca. 787.410 tons i 2013. Danmark har i praksis ikke eksport af frugt og grønt til Rusland, men den danske gartnerisektor vil blive påvirket negativt, hvis produktionen fra andre medlemsstater især Nederlandene og Polen, der normalt afsættes til det russiske marked, nu skal afsættes på EU's indre marked med stort udbud og faldende priser til følge.

Kød

Rusland er traditionelt en vigtig aftager af svinekød fra EU. Den russiske import af svinekød fra EU omfatter 1,7 % af produktionen på årligt 22 millioner tons i EU. Rusland aftager normalt knap 25 % af svinekødseksporten fra EU. Det svarer til en årlig eksport til Rusland på omkring 700.000 tons ud af en samlet årlig eksport på omkring 3 millioner tons. Heraf udgjorde den danske eksport til Rusland 1,6 milliard kr. (2012). Der har allerede været et russisk importstop af svinekød fra hele EU siden februar 2014 på grund af fund af vildsvin og tamsvin med Afrikansk Svinepest i Polen, Litauen og Letland. Konsekvenser heraf er afbødet grundet lidt faldende udbud, god efterspørgsel på hjemmemarkedet og god eksport til Fjernøsten. For oksekøds vedkommende eksporteres 0,4 % af EU's årlige produktion af oksekød til Rusland svarende til 32.000 tons. Det er 16 % af EU's samlede eksport af oksekød (2013) på ca. 450.000 tons. Ud af Danmarks samlede eksport af oksekød både internt i EU og til tredjelande på 77.000 tons årligt går ca. 3.000 tons til Rusland. Hertil kommer eksport af avlsdyr til en værdi af ca. 77 millioner kr. For fjerkrækøds vedkommende aftager Rusland 0,6 % af EU' samlede produktion af fjerkrækød. Det er 5,5 % af EU's samlede eksport på 1,4 millioner tons. Danmarks eksport af fjerkræ til Rusland var på lidt over 4.000 tons i 2013.

Mælk og mejeriprodukter

Rusland har en stor import af især smør og ost. Rusland aftager 30 % af EU's årlige smøreksport på 100.000 tons, og Rusland aftager en stor del af EU's vigtige eksport af ost. Ruslands import fra EU androg i 2013, 257.000 tons ud af EU's samlede osteeksport på 785.000 tons. Størsteparten af denne eksport til Rusland kommer fra Tyskland og Nederlandene. Danmark har en mindre andel af denne eksport. Danmarks eksport af smør til Rusland androg 2.450 tons i 2013 ud af en samlet smøreksport på ca. 37.000 tons. Danmarks eksport af ost til Rusland androg 18.247 tons i 2013 ud af en samlet osteeksport på 234.859 tons. Det skal dog bemærkes, at Danmarks osteeksport til Rusland er steget markant gennem de seneste år. Hvis der ikke findes anden afsætningskanal for de nævnte mængder smør og ost fra EU til Rusland, så kan det medføre forøget udbud på EU's indre marked med prisfald til følge, der også vil ramme Danmark.

Iværksatte tiltag på EU-niveau

Kommissionen har iværksat markeds-mæssige støttetiltag inden for frugt- og grønsagssektoren med henblik på at afbøde effekten af det russiske importforbud. Kommissionen har tilkendegivet, at den har iværksat hastetiltag inden for netop denne sektor, da der er tale om produkter med kort holdbarhed. Kommissionen har afsat 125 mio. € til disse foranstaltninger, som omfatter tomater, gulerødder, blomkål, agurker, sylteagurker, champignon, æbler, pærer, røde frugter, vindruer, og kiwier. Støtten kan ydes til gratis uddeling til visse institutioner, tilbage-trækning, ikke-høst og grøn høst af de omfattede produkter i perioden 18. august 2014 til ud-

gangen af november 2014. Endvidere er der iværksat en støtteordning inden for ferskner og nektariner. De pågældende støtteordninger gennemføres som kriseforanstaltninger jf. nedenfor, ved Kommissionens delegerede retsakter.

Kommissionen har endvidere tilkendegivet, at den er særlig opmærksom på at iværksætte tiltag inden for andre udsatte sektorer – herunder særligt mælk- og mejerisektoren.

Under EU's Fælles landbrugspolitik er der i Den Fælles Markedsordning mulighed for at indføre en række markedstiltag med henblik på at imødegå markedspåvirkningen af det russiske importforbud. Der er tale om følgende tiltag:

- Offentlig intervention: Medlemsstaternes interventionsorganer opkøber på EU's vegne landbrugsvarer og lægger på lager. Formålet er at begrænse udbuddet med henblik på at stabilisere priserne. Der kan under nærmere regler opkøbes smør, skummetmælkspulver og oksekød mv.
- Støtte til privat oplagring: Erhvervsdrivende kan få støtte til at lægge landbrugsvarer på lager i en bestemt minimumsperiode. Det omfatter hvidt sukker, olivenolie, spindhør, oksekød, smør, ost med beskyttet oprindelsesbetegnelse, skummetmælkspulver, svinekød og fåre- og gedekød.
- Støtte til frugt og grøntsektoren: Under den eksisterende landbrugspolitik ydes EU-støtte via producentorganisationer. Producentorganisationerne kan lave driftsprogrammer, som skal være mindst treårige og højst femårige. I disse programmer kan der indgå tiltag med henblik på kriseforebyggelse og styring. I krisestyring kan der bl.a. indgå tilbagekøb fra markedet og grøn høst (nedpløjning af afgrøder uden høst). Udgifterne under driftsprogrammerne finansieres af EU op til 50 %. Der anvendes ikke p.t. krisestyring i de danske producentorganisationers driftsprogrammer.
- Foranstaltninger mod markedsforstyrrelser: Kommissionen har mulighed for ved delegerede retsakter at indføre foranstaltninger herunder eksportrestitutioner for at kunne imødegå markedsforstyrrelser som følge af betydelige prisstigninger eller prisfald. Bestemmelsen kan anvendes ved truende markedsforstyrrelser. I tilfælde af særlig hastende karakter kan Kommissionen øjeblikkeligt indføre en hvilken som helst form for støtte til markedet.
- Foranstaltninger til løsning af specifikke problemer: Denne bestemmelse kan benyttes til hastende foranstaltninger, hvis ovenstående foranstaltning mod markedsforstyrrelser ikke kan anvendes. Det skal i givet fald ske ved gennemførelsesretsakter, der skal forelægges til afstemning i en komité.

Udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om sagen.

Konsekvenser

De markedsmæssige støttetiltag på EU-niveau vil være finansieret af den fælles landbrugspolitik og dermed af EU-budgettet, hvorfor der ikke vil være direkte statsfinansielle konsekvenser. Der vil dog være administrative omkostninger, da administrationen skal finansieres af medlemsstaterne. Omkostningerne hertil kan først opgøres, når de eventuelle konkrete markedsindgreb er offentliggjort.

Udgifterne til de allerede iværksatte markedstiltag inden for frugt- og grøntsektoren forventes afholdt under det kommende EU-budget 2015 (fra 16. oktober 2014 – 15. oktober 2015). Såfremt dette budget opbruges er der i EU's Fælles Landbrugspolitik indført en krisefond på 400

millioner € om året (2011-priser), der kan anvendes til supplerende støtte til landbrugssektoren i tilfælde af større kriser. Hvis krisereserven skal anvendes, skal Kommissionen forelægge Europa-Parlamentet og Rådet et forslag til overførsel til de budgetposter, der finansierer de pågældende foranstaltninger. Midlerne i krisefonden er tilvejebragt gennem en reduktion af den direkte støtte til alle landbrugere, der modtager mere end 2.000 € årligt, og tilbageføres til den direkte støtte i det omfang, midlerne ikke bliver anvendt til kriseforanstaltninger.

Med henblik på at sikre en overholdelse af det afsatte budget til søjle I under EU's Fælles Landbrugspolitik (det vil sig udgifterne til direkte støtte og markedsforanstaltninger), skal der ske en reduktion af den direkte støtte, hvis der er udsigt til, at den finansielle ramme vil blive overskredet.

Indførelse af markedsinstrumenter må forventes at kunne forebygge større prisfald på udsatte landbrugsprodukter og vil således være til gavn for primærlandmænd og forarbejdningsvirksomheder.

Det må forventes, at der i mindre omfang kan blive tale om administrative konsekvenser, for de virksomheder, der skal søge om støtte i medfør af markedsinstrumenter.

Iværksættelse af markedstiltag kan i mindre omfang medføre behov for tilpasning af danske bekendtgørelser.

Høring

Sagen er sendt i høring i § 2-udvalget (landbrug).

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen finder, at det russiske importforbud indebærer udfordringer for fødevarerektoren på grund af den store russiske import af fødevarer fra EU. Såfremt der konstateres prisfald og andre former for markedsforstyrrelser, vil regeringen ikke modsætte sig indførelse af markedsinstrumenter, der forekommer markeds-mæssigt velbegrundede og balanceret på tværs af de påvirkede sektorer og holder sig inden for de afsatte budgetrammer. Dog støtter Danmark ikke brug af eksportrestitutioner. Man finder endvidere, at Kommissionen bør medvirke til at gøre en ekstra indsats for, at den eksport, der normalt går til Rusland, kan afsættes på andre markeder uden for EU gennem udmøntning af eksisterende frihandelsaftaler mellem EU og tredjelande.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

En lang række medlemsstater er bekymrede for konsekvenserne af Ruslands importstop og har opfordret til indførelse af en lang række markedsinstrumenter. Der kan eventuelt forventes en kritik af den foreslåede støtte inden for frugt og grøntsektoren som værende utilstrækkelig. En mindre gruppe medlemsstater opfordrer til besindighed, og til at situationen analyseres grundigt for de forskellige sektorer, inden der gribes ind.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.